

שיחת השבוע

הרב יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד - המרכז • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

יש חדש

ברכה לשנה החדשה

לקראת השנה החדשה נוהגים לכתוב 'פדיון-נפש' ולבקש שנה טובה ומתוקה. ב'פדיון-נפש' כותבים את השם הפרטי המלא ושם האם ומציינים את המשאלות הדרושות. רצוי לקבל קודם-לכן החלטה טובה בענייני תורה ומצוות. לאחר מכן נהוג להניח את המכתב באחד מספריו של הרבי מליובאוויטש, ולשגרו כדי להניחו על הציון הקדוש (מס' הפקס': 7234444-718-001).

מצוות היום בשופר

בימי ראש-השנה יצאו אי"ה חסידי חב"ד לזכות יהודים במצווה הגדולה של תקיעת שופר. פעילות זו נעשית על-פי בקשתו הידועה של הרבי מליובאוויטש, שקרא לזכות את המוני בית-ישראל ב'מצוות היום'. חסידי חב"ד יבקרו אצל המאושפזים במרכזים הרפואיים, אנשי כוחות הביטחון, קשישים בבתי-אבות, עולים חדשים ואף אסירים בבתי-כלא, ויאפשרו להם לשמוע תקיעת שופר.

'דבר בעתו' תשס"ט

הופיע לוח-השנה הפופולרי של הרב **מרדכי גנוט**, 'דבר בעתו'. בלוח כל המידע הדרוש לכל יום: השיעורים היומיים, הלכות, מנהגים, זמנים, קורות העיתים, מידע אסטרונומי ועוד. בלוח החדש 1502 עמודים, ונלווה לו לוח זמני היום לערי ארץ-ישראל וחו"ל. הפצה: טל' 3133833-057.

סמינר שמחת-תורה

עמותת **התקשרות** מקיימת סמינר מיוחד בימים כ"כ-ב' בתשרי, (19-21.10), בבית-הארחות 'בית וגן' בירושלים. הסמינר יעסוק בכוח השמחה, על-פי הסוד. טל' 6795770-054.

זמני השבוע

ניו-יורק	דטרויט	מיאמי	לוס-אנג'לס
6:28	7:04	6:54	6:26
7:25	8:02	7:45	7:19

פסקי-אבות השבוע: פרקים ה-1

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840
טל' 972-72-2770100 • פקס 972-3-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

תהיה שנת סימן טוב

איך יוצאים מהמועקה שגורמת לנו המציאות היום-יומית? בראש-השנה נתפלל לפתרון האמיתי - "מלוך על העולם כולו בכבודך"

אולי דווקא הריקנות הזאת תכוון אותנו לחתור אל המפנה האמיתי. אכן, יהודי נדרש תמיד לפעול בתוך המציאות הקיימת ולחפש את הפתרונות בדרך הטבע, אבל עלינו לזכור שאלה פתרונות קטנים, בתוך מציאות זמנית. הפתרון האמיתי הוא זה שאליו מכוונות כל תפילותינו בימים הנוראים.

לחתור למפנה האמיתי

בתפילות, מעל כל המשאלות הפרטיות והכלליות, מרחפת משאלה אחת גדולה ומרכזית - שהקב"ה יגלה את מלכותו עלינו. אנו מבקשים: "מלוך על העולם כולו בכבודך, והינשא על כל הארץ ביקרך, והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך". אנו מתחננים לפני בורא העולם ומנהיגו, שלא יסתיר עוד את פניו מאיתנו, שמציאותו ונוכחותו תהיה גלויה ומורגשת, עד ש"ידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו".

אנחנו מתפללים ש"ייעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם" - שהאנושות כולה תתאחד לעבוד את ה', לאהבו ולירא מפניו. על הרוע שקיים בעולם אנחנו מבקשים שהקב"ה יעבירו מאיתנו - "והרשעה כולה בעשן תכלה, כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ".

על עם-ישראל אנו מבקשים: "תן כבוד ה' לעמך... שמחה לארצך וששון לעירך". במקום התרפסות מול הגויים, שיהיה "הרם קרן ישראל עמך". שעם-ישראל יגיע למעמדו האמיתי, "ממלכת כוהנים וגוי קדוש", אור לגויים.

אנו מייחלים להנהגה אמיתית - "צמיחת קרן לדוד עבדך, ועריכת נר לבן-ישי משיחך". במקום 'פריימריז' ומאבקי קלפיות, שיבוא המלך האמיתי, שעליו תנוח רוח ה', וינהיג את עם-ישראל ואת העולם כולו לעבוד את ה' יחדיו.

וזה הזמן לבקש ולהתפלל, וכדברי חז"ל: "במוצאי שביעית - בן-דוד בא", במהרה בימינו.

עם חלוף שנה נוהגים לאחל ולהתפלל: "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה". השנה נאמר זאת מתוך תחושת דכדוך כבדה, על אירועי השנה החולפת ועל ההתנהלות הציבורית שהוסיפה ללכת מדחי אל דחי. זו שנה שבה נשחקו עוד יותר הערכים היהודיים המקוריים, וההתרפסות לפני אויבי ישראל הגיעה לשיאים חדשים של שפל.

בצמרת השלטון בישראל עומדים כיום אנשים המסמלים העדר מוחלט של חוט-שדרה ערכי. קחו את הצהרותיהם מלפני כמה שנים, ותיווכחו שלא נשאר מהן דבר. בתוך זמן קצר שינו את דעותיהם ואת השקפותיהם, והתאימו את עצמם למה שהעולם החיצוני והתקשורת מבית רוצים לשמוע. במקום נחישות להיאבק על השקפת-עולם ועל ערכים, אנו רואים חולשה פנימית עמוקה, שיש בה כדי לעורר דאגה רבה.

איפה הכוחות?

אויבנו מזהים את החולשה הזאת ומדברים עליה בגלוי. הם רואים מולם חברה שאיבדה את דרכה ואת ערכיה. חברה שאינה מוכנה להיאבק על שום דבר ולשלם מחיר על הדברים החשובים לה. הם משוכנעים שעל-ידי עמידה עקשנית על עמדותיהם, יצליחו להכניע אותנו לקבל את דרישותיהם. למרבה הצער, השנה הוכחנו כי צדקו. שחרור הרוצחים בעסקה עם החזבאללה, וקבלת ה'תהדיה' שהציע החמאס - הם המחשה כואבת לכך. לא לשווא אויבנו רואים בהסכמים האלה ניצחון והישג, ואילו אנו חשים כלימה וחוסר-אונים.

השאלה הגדולה היא איך יוצאים מזה. אין ספק שבעם-ישראל קיימים הכוחות שיכולים להחזיר את הספינה הציבורית לנתיב הנכון, אבל הכוחות האלה אינם נראים. ניתוח ריאלי של המציאות אינו מעודד כלל וכלל, ואין פלא שרבים בוחרים להתנתק מאירועי היום-יום, וכך לחמוק מהמועקה שהם גורמים.

שנה טובה ומתוקה, שנת הגאולה האמיתית והשלמה

בציפייה לנישואין

מקודשת; אולם בנישואין "אין תנאי בנישואין", היינו שהתנאי בטל והמעשה קיים.

הברכה מובטחת

גם בקשר שבין יהודי לקב"ה יש 'אירוסין' ויש 'נישואין'. מתן התורה נקרא 'אירוסין', ולעתיד לבוא, בזמן הגאולה, כשתתגלה פנימיות התורה, יהיה הקשר בין ישראל לקב"ה בבחינת 'נישואין'.

לכן בזמן הזה, כשהקשר הוא בבחינת 'אירוסין', יש תנאי: "אם בחוקותיי תלכו". הברכה האלוקית מותנית בהתנהגותו של האדם, יכולה להיות ברכה וייתכן מצב הפוך, חלילה. אולם על תקופת הגאולה נאמר "את הברכה אשר תשמעו" - כאן הברכה אינה מותנית, אלא היא בטוחה וודאית, משום שכאשר הקב"ה יעביר את רוח הטומאה מן הארץ, לא יהיה דבר שיפריע להתקשרות של יהודי עם הקב"ה, ואז תהיה השפעת הברכה בלבד.

(תורת מנחם כרך ט, עמ' 150)

קידושין, שעל-ידיהם נוצר הקשר בין איש לאישה.

כיצד נוצר קשר הקידושין בין יהודי לקב"ה? שלושה מרכיבים בקשר הזה, לפי התורה: "בפיך ובלבבך לעשותו". "בפיך" - זה הדיבור; "ובלבבך" - זה כוח המחשבה, הטמון בתוך האדם; "לעשותו" - זה קיום המצוות במעשה בפועל.

קשר מותנה

שלושת המרכיבים האלה קיימים גם בנישואי איש ואישה. צריך להיות עניין הדיבור - אמירת "הרי את מקודשת לי"; דרושה המחשבה, שכן פעולת הקידושין צריכה להיעשות בדרך המבירה שמחשבתו של האדם היא לשם קידושין; והמעשה, שממנו בא דור ישרים יבורך.

בעניין הנישואין יש הלכה, שאירוסין יכולים להיות על תנאי, אם נתקיים התנאי - מקודשת, ואם לא נתקיים התנאי - אינה

תורה אומרת בפרשתנו שקיום התורה והמצוות הוא בהישגידו של כל אחד ואחת מישראל: "כי המצווה הזאת... לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא... כי קרוב אליך הדבר מאוד, בפיך ובלבבך לעשותו".

בספר התניא אדמו"ר הזקן מדייק בלשון הפסוק. כשהתורה כותבת "מאוד", הכוונה להדגיש עד כמה קיום התורה והמצוות הוא בהישגידו של כל אחד ואחת מישראל. אדמו"ר הזקן אף מוסיף, ש"התורה היא נצחית", כלומר, קיום התורה והמצוות קרוב אלינו לא רק בזמנים מיוחדים ובמקומות מיוחדים, אלא בכל זמן ובכל מקום.

שלושה מרכיבים

על-ידי התורה והמצוות נוצר קשר וחיבור בין יהודים לקב"ה, שהוא בדוגמת קשר של נישואין. הדבר בא לידי ביטוי בברכה שאנו מברכים לפני קיום מצווה "אשר קידשנו במצוותיו" - "קידשנו" כמו

מן המעיין ראש-השנה | מאת הרב אליעזר ברוד

שער גדול

"הפותח שער לדופקי בתשובה" (מתוך התפילה). הקב"ה פותח שער גדול אפילו למי שהם בבחינת "דופקי בתשובה" - רק דופקים ומקשישים בשער. (רבי נח מלכוביץ')

אמרת השבוע

אשרי יושבי ביתך

הגיעה עדות אל רבי חנוך-הניך מאלכסנדר על אחד מחסידיו שראוהו במקום מפוקפק. כשנכנס אליו אותו חסיד, שאלו הרבי: "מה השמועה ששמעתי עליך שהלכת למקום מועד לחטא?!"

השיב החסיד: "חס ושלום! לא נכשלתי שם בחטא, ועליי אפשר לומר 'אשרי מי שחושדי' בו ואין בו'".

נענה הצדיק: "מוטב שתניח את האשרי הזה ותחזיק ב'אשרי' אחר - 'אשרי יושבי ביתך'. שב בביתך ואל תלך למקום המביא לידי חשד".

ממה הם יראים

"ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון" (מתוך התפילה). פחדם של המלאכים מאימת הדין הוא מפני יראתם אם מילאו כראוי את תפקידם להמליץ טוב על בני-ישראל, שתהיה להם תשועה והצלה בדין.

(רבי שלום מבעלז)

תלוי מי התוקע

"ובשוfer גדול ייתקע, וקול דממה דקה יישמע, ומלאכים יחפזון". אחד האדמו"רים היה בעל-תוקע בבית-מדרשו בראש-השנה, אף שתקיעותיו היו בדרך כלל חלושות. אמר על כך אחד הצדיקים: "ובשוfer גדול ייתקע" - אם התוקע בשופר הוא אדם גדול, אף ש"קול דממה דקה יישמע", בכל-זאת "מלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון"...

(יינה של תורה)

לרעים ולטובים

"הטוב ומטיב לרעים ולטובים" (מתוך התפילה). הקב"ה טוב ומטיב למי שפעמים הם רעים ופעמים טובים.

(רבי בונם מפסיסחה)

על מה התפילה

בראש-השנה צריך להתפלל ולעורר רחמי שמים מתוך בכי והתעוררות פנימית. התפילה היא במיוחד על תיקון המידות ועל התנהגות במידות חסידיות.

(הרבי הרש"ב מליובאוויטש)

חום כנגד חום

בשני הימים של ראש-השנה צריכים להיות עסוקים בתפילה ובאותיות התורה, עבודת ארבעים ושמונה השעות של ראש-השנה מבטלת את קליפת 'חם' (48), והופכת את חום הקליפה וחום הטבע לחום אלוקי, בתורה, בתפילה ובמצוות.

(אדמו"ר הזקן)

המלאכים מחכים

מאות מלאכים מחכים בראש-השנה שיהודי יאמר דברי שבח על חברו. המלאכים יודעים שהקב"ה מתאוה לשמוע את שבחם של ישראל. הוא מתאוה לשבחן של ישראל יותר מתפילתם של צדיקים.

(הרבי המהר"ש מליובאוויטש)

תפילת חנה

זה קרה בערב ראש־השנה אשתקד, מספר עירא רפפורט, תושב שילה, מנצח תיירים. בכל ערב ראש־השנה אני עולה לקברות אבותי, הטמונים בהר־הזיתים. אולם באותו יום סיימתי להנצח קבוצת תיירים בשעה מאוחרת יחסית, וחששתי שאם אעלה לקברות אבותי, אני עלול לאחר להגיע הביתה לקראת החג. החלטתי לוותר. אך בעברי מול הר־הזיתים, משך אותי ליבי לעלות בכל־זאת לקברות אבותי, ועליתי.

כמה שורות מעל קברי יקירי, מול מקום המקדש, ראיתי זוג עם שלושה ילדים, כבני שבע־שע, אוחזים ספרים בידיהם ושרים. יותר ממאה פעמים עליתי למקום, ומחזה כזה טרם ראיתי.

"התקרבותי והקשבת. הם קראו בניגון את תפילת חנה, הפטרת היום הראשון של ראש־השנה. הדבר נגע לליבי במיוחד, בהיותי תושב שילה, המקום שבו התפללה חנה את תפילתה. כשסיימנו, פניתי לאב בזהירות ושאלתי לפשר התפילה, שלא ראיתי כמותה.

האיש הביט באשתי. הבעת היסוס עלתה על פניה. התנצלתי, ואז האשה הנהנה בראשה והבעל החל לספר:

"שנים רבות לא זכינו לילדים. ניסונו רופאים וטיפולים, תפילות וברכות, ולא נושענו. ערב ראש־השנה אחד סובבתי בסמטאות היישוב הישן בירושלים, כואב את העובדה שעוד שנה עברה ולא זכינו לפרי־בטן. ליד אחד הבתים הצצתי מהחלון, וראיתי יהודי זקן מאוד, רכון על ספר. לא יכולתי להסיר את מבטי מהאור שקרן מפניו. לפתע הרים את עיניו, הביט בי וסימן לי להיכנס.

"נכנסתי בחדר־קודש. האיש, בלי לשאול לשמי, פנה אליי ואמר: 'לך היום עם אשתך להר־הזיתים, מול מקום המקדש. אָמרו את תפילת חנה, והשם ימלא את משאלות ליבכם. וכך תעשו מדי שנה בשנה, אף לאחר שתיפקדו.' "בלב הומה ונרגש רצתי הביתה לספר זאת לאשתי, ומיד יצאנו לדרך. כאן, במקום הזה, עמדנו שנינו, בכינו והתפללנו את תפילת חנה..."

בשלב זה הצטרפה האישה וסיפרה כי לאחר התפילה הייתה לה הרגשה ברורה שאכן שמע ה' את תפילתם.

"והנה, כפי שאתה רואה", המשיך הבעל, "אלה הילדים ששאלנו מהשם, ושמותיהם שמואל, חנה ואלקנה..."

"מאז, מדי שנה בשנה, אנו עולים בערב ראש־השנה להודות לקב"ה, כחוראת

הזקן ההוא", סיים האב את סיפורו המדהים.

"היכן היה ביתו?", התעניינתי.

"לא תכיר, בשכונה קטנה בירושלים".

"אני דווקא מכיר היטב את ירושלים", השבתי.

"בית־ישראל הישנה", ענה האב, "ברחוב רפפורט".

צמרמורת עברה בגופי. ביקשתי מהם לרדת עמי ארבע שורות קברים.

הצבעתי על מצבה שעליה נחרת:

"פ"נ ברוך בן מרדכי־שמעון רפפורט",

לומדים גאולה | מאת מנחם ברוד

הכוח להעלות

נ"ל אומרים, שבזמן הגאולה יותרו דברים האסורים בימינו. ולכאורה, אם הדברים הללו אסורים, הרי שאין בכוחו של יהודי לבררם ולהעלותם, וכיצד יותרו בזמן הגאולה? שאלה דומה אפשר לשאול על התשובה. מצד אחד נאמר: "אין לך דבר שעומד בפני התשובה", ומצד שני יש דברים שעליהם אין התשובה מועילה. איך מתיישבים שני הדברים הללו זה עם זה?

מוסבר על כך, שכשאומרים שאין התשובה מועילה על עברות מסויימות, הכוונה היא ל'תשובה תתאה' (=תשובה תחתונה); ואולם יש תשובה שיכולה לתקן גם עברות אלו, והיא הנקראת 'תשובה עילאה' (=תשובה עליונה).

שתי דרגות בתשובה

חטא ועוון נמשל ללכלוך שמצטבר על כלי, ומונע את השימוש בו. בכלי מטונף לא ישים איש מאכל ומשקה. גם במובן הרוחני, החטא מטנף את כלי הנפש ומונע ממנה לקבל אור רוחני, את אור הקדושה. מובן אפוא, שבראש ובראשונה חייבים לשטוף ולמק את הכלים'.

זו הדרגה הראשונה שבתשובה, 'תשובה תתאה' – לנקות את הפגם שגרם החטא. ובניקיון, כמו בניקיון – צריך לטפל בכלוך עצמו, למרק, לקרצף, והידיים גם מתלכלכות. כך התשובה הזאת עוסקת בחטא עצמו – על היהודי להתבונן בחומרתו של החטא, לבכות ולהתמרמר על שעשה דבר כזה, ולקבל עליו שלא לעבור עוד על רצון ה'. תשובה זו מאופיינת במרידות, בבכי, בהעלאת זיכרון החטא, והיא ממרקת את כלי־הנפש, מסלקת מהם את זוהמת החטא, ומכשירה אותם להיות כלים ראויים לקבלת אור הקדושה.

השלב הבא בתשובה הוא – למלא את הכלים באור. לאחר שהיהודי שב בתשובה שלמה על החטא, ונשמתו התנתקה מפגמי העוונות, הוא מרגיש עכשיו צימאון עצום למלא את נשמתו באור. הוא חש כמיהה לרוחניות, רצון עז לדבוק בקב"ה, לחוש את הקדושה האלוקית. הוא מרגיש את החסר, את מה שהחמיץ כאשר לא קיים את מצוות התורה. נשמתו שואפת לדבוק בקב"ה, להתאחד איתו, להיכלל באורו האין־סופי. זו הדרגה העליונה שבתשובה – 'תשובה עילאה'.

תשובה אין־סופית

ה'תשובה עילאה' מתאפיינת בכך, שהיא אינה עוסקת בחטא עצמו. זו תשובה במשמעות 'זוהר תשוב אל האלוקים אשר נתנה'. תשובה זו רוויה שמחה, על שהנפש חוזרת אל מקורה, כבן־מלך ששב הביתה, אל אביו, אל ארמון המלכות. הדרגה הראשונה בתשובה היא בבחינת "לב נשבר ונדכה" (תהילים נא), ואילו הדרגה העליונה של התשובה באה לידי ביטוי בהמשך הפסוקים: "תשמיעני ששון ושמחה" (ולכן 'תשובה תתאה' קשורה לימות החול ו'תשובה עילאה' – לשבת).

'תשובה עילאה' מביאה את האדם להתמסר בכל ליבו ונפשו ללימוד התורה, מכיוון שעל־ידה האדם מתאחד עם חכמתו של הקב"ה. הוא חש צימאון שאינו יודע רוויה לאור ה', לקדושה האלוקית, ולכן הוא מוסר את כל־כולו לתורה ולמצוות, שבאמצעותן האדם מתדבק בשכינה. התשובה הזאת אינה מסתיימת לעולם, כי אין סוף למידת דבקותו של האדם בבורא, והוא חותר ללא הרף לדבקות עמוקה יותר.

לאמיתו של דבר, גם בתוך ה'תשובה תתאה' טמון ניצוץ של 'תשובה עילאה', שאותו יש לפתח ולהרחיב. אם אין באדם ניצוץ של כמיהה לרוחניות, לקדושה, לא ירגיש את החיסרון שבחטא. מי שלא ראה אור, אינו חש כמה רע להיות בחושך. אותה נקודה פנימית של 'תשובה עילאה' היא הגורמת לאדם לרצות להיחלץ מהחטא ולשוב בתשובה, כפשוטם של דברים.

וכך גם אור הגאולה יאפשר להעלות ולתקן גם דברים שכיום אין בכוחנו להעלותם, שכן אז נקבל כוחות עליונים, בדוגמת הכוחות של 'תשובה עילאה'.

ואמרת: "זה סבי, האיש שעל שמו נקרא הרחוב שבו מצאת את הזקן..."

הם התרגשו מאוד, וכעת הגיע תורי לספר להם את סיפורי. אני צאצא למשפחה ירושלמית ותיקה, אולם רצתה ההשגחה, ואבי־מורי בנה את ביתו בחוץ־לארץ. בשנת תשכ"ו עליתי לארץ, ללמוד בישיבת מרכז־הרב.

לפני נסיעתי סיפר לי אבי על ירושלים. ידעתי כי שלושה דורות של סבים וסבתות שלי טמונים בהר־הזיתים, וביקשתי מאבי למפות לי את מקום הקברים. הוא נתן לי את הכיוון הכללי, שכן בתקופה היא, שקדמה למלחמת ששת־הימים, עדיין לא הייתה אפשרות לעלות להר־הזיתים.

בחדשים הראשונים שלאחר בואי לארץ ביליתי הרבה בחברת דודי הירושלמי, ר' מרדכי־שמעון רפפורט, שלקחני לסירורים מקיפים בירושלים.

בין הדברים סיפר לי על זקן כמעט עיוור, תושב שכונת בית־ישראל, שהוגה בתורה יומם ולילה מתוך הזיכרון.

אומרים עליו כי הוא יודע על־פה את התנ"ך ורוב התלמוד. נזכרתי מיד, כי גם אבי סיפר לי על האיש הזה.

לילה אחד שוטטתי לבדי בשכונת בית־ישראל. הצצתי באחד החלונות ורתוקתי למראה זקן נשוא פנים ומלא הוד, היושב והוגה בתורה לאור הנר. עמדתי בדממה והתבוננתי בו. לפתע הרים הזקן את עיניו, כאילו ידע שאני שם, וסימן לי להיכנס.

נכנסתי, וקודם שהספקתי לפצות פה, אמר הזקן בקול רך: "אתה הנכד של ר' ברוך רפפורט, בנו של 'איציק' (כינויו של אבי, חיים יצחק־יהודה). אתה תמשיך את השרשרת, תגאל אדמות..."

רעדתי ועיניי זלגו דמעות. פתאום ראיתי את מקלו והבנתי שהוא עיוור. לא התאפקתי: "אכן, סיפר לי אבי כי יש בירושלים יהודי כבד־ראייה, היודע את כל התנ"ך ורוב הש"ס על־פה". הוספתי ושאלתי, לשם מה הוא צריך לנר. הזקן התחיק וענה: "יש שאלות שעליהן לא תקבל תשובות".

ביתו של הזקן הזה היה ברחוב הבעל־שם־טוב, הסמוך לרחוב רפפורט, סיימתי את סיפורי לבני־הזוג. נשקתי את האב ומיהרתי לביתי לקראת החג.

אגב, שמו של היהודי הזקן היה רבי משה־לייב שפירא, ראש־ישיבת תורת־אמת של חב"ד בירושלים. לימים, כאשר ביקרתי אצל הרבי מליובאוויטש, והצגתי לפניו מפה שעליה סומנו היישובים החדשים שהקמנו, נתן בידי כמה שטרות של דולר ובירכני שאזכה להקים עוד יישובים. כאן התחברו דברי רבי משה־לייב שפירא "תגאל אדמות" וברכת הרבי מליובאוויטש.

כשקרא רבי אהרון מקרלין בראש־השנה "המלך", נפל ארצה, מתעלף. לאחר מכן הסביר: "נזכרתי במה שאמר אספסינוס לרבי יוחנן בן־זכאי: 'אם מלך אני, למה עד עכשיו לא באת אליי?!'"

פתגם חסידי

כל תוקע והשופר שלו

הגיש לו שופר אחר והורה: "נסה עכשיו". תקיעות רמות וצלולות מילאו את חלל התנוות. מתברר שנגני כלי-נשיפה זקוקים לשופר מיוחד.

השפעת שיניים תותבות

מסביר מנחם: "עקמת השפתיים משמעותית מאוד, ואין פיות בני-האדם שווים. לאדם צעיר מתאים שופר מסויים, ואילו לתוקע ותיק מתאים שופר אחר. מי שיש לו שיניים תותבות זקוק לשופר אחר ממי ששיניו בפי. גם לכוח הפיזי של התוקע יש משמעות".

בחנות מוצגים שופרות במגוון גדלים, צבעים וצורות. "מקורם של השופרות בקרני אילים זכרים ממרוקו", הוא מספר. "הקרן עוברת תהליך ארוך של ניקוי ועיבוד. את הקרן עוטה קליפת מגן חזקה ביותר, שעליה כעין פיתולים ובלטות, שאותם מסירים בדרך-כלל. השופרות האשכנזיים שונים מן הספרדיים, ושניהם שונים מהתימני וההבגדאדי. האשכנזי שטוח; הספרדי כפוף כעין כ"ף סופית; התימני טבעי, עם קליפה ברובה, כפי המסורת הנהוגה בעדה. שופר בהיר קולו דק; השופרות הכהים הם בעלי קול בס".

שופר חסין מים

ויש גם בקשות מיוחדות. שנה אחת הגיע אליו רב של קהילה ידועה, ואמר כי הוא נוהג לטבול

ת שיחותינו עם מנחם ריבק, במפעל השופרות ברחוב נחלת בנימין בתל-אביב, ליוו תקיעות שופר בשלל סגנונות. 'מוזיקת הרקע' לא הפריעה לו, אך מדי פעם בפעם פנה אל לקוח: "נסה את השופר ההוא, זה יהיה קשה"; או "עוד רגע אטפל מעט בפיה, ויהיה לך קל יותר לתקוע".

חמישים שנה הוא בעסקי השופרות. התחיל בכך דודו, לפני שמונים שנה, בפולין, והוא הצטרף אליו כשהיה בן עשרים. אין כמעט תוקע שלא הנהנה מתוצרתו.

איחול שהתגשם

בין הדמויות שעברו אצלו אין הוא יכול לשכוח את הרב שלמה גורן, שבשנת תשכ"ד בא לקנות שופר לקראת נסיעה לארגנטינה. לאחר שהתאים לו שופר איחול ריבק: "יהי רצון שבשופר הזה תתקע ליד הכותל המערבי". הכותל היה אז בשליטת הירדנים והאיחול נשמע מנותק מהמציאות. חלפו שלוש שנים, וכאשר הר-הבית שוחזר במלחמת ששת הימים, מיהר הרב גורן, השופר בידו, אל הכותל ותקע שם את התקיעות שנכנסו להיסטוריה.

התאמת השופרות נמשכת גם היום. שבוע שעבר התייצב אצלו חזן ותוקע, שאמור לצאת לחו"ל, ובמבוכה התאונן שתקיעותיו בקושי נשמעות. מנחם התעניין בעיסוקו כל ימות השנה. "אני נגן חצוצרה", סיפר האישי. "עכשיו הכול ברור", אמר מנחם. הוא

פינת ההלכה | מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

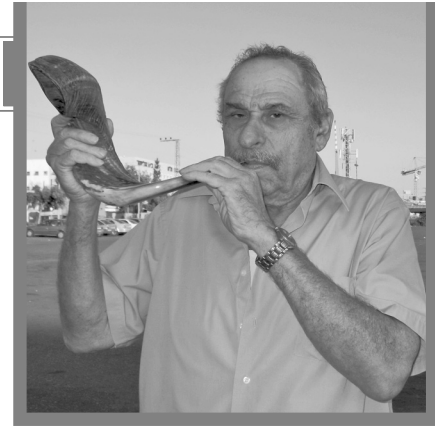
מדיני פרוזבול

שאלה: מי שעשה פרוזבול בסוף השנה שעברה, האם עליו לעשותו שוב בסוף השנה הזאת?

תשובה: מדין התורה, שנת השמיטה משמטת את החובות ואסור למלווה לגבות אותם. אולם כשראה הילל הזקן שנמנעו העם מלהלוות זה לזה, תיקן למסור את כל החובות לבית-דין, על-ידי נוסח 'פרוזבול', ובכך החובות נחשבים גבויים ומותר לגבותם כשיגיע זמנם. לדעת רוב הפוסקים, עיקר השמטת החובות חלה בסוף שנת השמיטה, ולכן יש לכתוב פרוזבול בסוף שנה זו. אף הנהוגים כדעת בעל התניא, שפסק לעשות פרוזבול בסוף השנה השישית, עושים זאת גם עכשיו. אחרי 'התרת נדרים' בערב ראש-השנה, יאמר כל אחד ואחד ממבקשי ההתרה לפני המתירים (שהם לפחות 'שלושה אנשים כשרים'): "הריני מוסר לכם כל החובות שיש לי, שאגבה אותם כל זמן שארצה".

כמו-כן רצוי שכל רב יצרף אליו עוד שניים, ויפרסם שטר ובו נוסח הפרוזבול, כדי לאפשר לכל אדם מישראל לחתום עליו, ולשולחו אליו עוד לפני תום השנה. לפני שקיעת השמש של ערב ראש-השנה, על הרב הנ"ל וכן על אחד מקבוצת המתירים הנ"ל, לקבל 'קניין' (על-ידי מסירת כלי) מאדם נוסף, כדי להקנות 'קרקע כל שהיא' משלו לכל אחד מן הלווים שחובותיהם נמסרו לו, שאין לו קרקע. זאת מכיוון שהפרוזבול חל רק כאשר יש ללווה קרקע או זכות שימוש כלשהי בקרקע. גם מי שבטוח שאין לו חובות למסירה, רצוי שילווח ליהודי הלוואה כלשהי, כדי לקיים את העניין של 'פרוזבול'. ויש שנהגו להלוות משהו ולא לגבותו, כדי לקיים את מצוות 'שמיטת כספים' המקורית, ללא תקנת הפרוזבול.

מקורות: שביעית פ"י מ"ה, משנת יוסף שם ושי"ג. ש"ע אדמו"ר הזקן, הל' הלוואה ס"ה"ה"ו. לקוטי שיחות ח"ד עמ' 316. שערי הלכה ומנהג חו"ם סי' יב. תורת מנחם ח"ו עמ' 189 וחכ"ו עמ' 243.

ריבק והשופר: "כדי להבין בשופר צריך להשתמש בו"

במקווה לפני התקיעות ולטבול גם את השופר, אך לטענתו, הרטבת השופר גורמת קושי רב בתקיעות, וגם מעוררת ריח רע, הנובע מהתעוררות החומרים הביולוגיים שבשופר. לאחר בדיקה יסודית הצליח ריבק לייצר בעבורו שופר חסין מים, שבו הוא תוקע כמה שנים בלי בעיות מיוחדות.

לסיום אנו מתעניינים אם הוא מסתפק בשיווק שופרות בלבד או גם משמש תוקע בראש-השנה. "ודאי שאני גם תוקע", הוא משיב. "אי-אפשר להבין בשופר בלי להשתמש בו".

גיליונות

שיחת השבוע

בעברית וברוסית
מופצים בכל רחבי ארה"ב
להזמנות ולפרסום אנא פנו:

1-646-387-0816

sh-usa@chabad.org.il

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות
של הרבי מליובאוויטש.

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח

על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח
מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis
Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411
Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444
www.ohelchabad.org

שולחן שבת
לכל התורה בכרך אחד
שלוש שיחות לכל פרשה,
מאוצר שיחותיו של
הרבי מליובאוויטש

1-718-6041020

סופר סת"ם • HaSofer
RABBI MOSHE KLEIN
משה הלוי קליין
321 Kingston Avenue
718-221-2222

www.esofer.com
A HaSofer Company